

світової економіки: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.05.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2003. — 21с.

10. Намонюк В. Є. Транскордонні злиття і поглинання банків в умовах глобальної конкуренції: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.02 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2008. — 21с.

11. Щербакова Н. В. Правове регулювання злиття та приєднання господарських товариств: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України; Інститут економіко-правових досліджень. — Донецьк, 2006. — 20с.

12. Побурко Я. О., Пушак Я. Я., Ковний Ю. Є. Тенденції економічного поглинання господарських суб'єктів у промислових територіальних системах: монографія / НАН України; Інститут регіональних досліджень. — Л., 2008. — 97с. — Бібліогр.: с. 88-97.

13. Ищенко С.М. Слияние и поглощение компаний: оценка эффекта синергии. — К.: Науковий світ, 2007. — 95с. — Библиогр.: с. 93-95.

14. Калашников Г. О. Слияние и поглощение компаний по праву Европейского Союза. — М.: Международные отношения, 2007. — 264с.

Аннотація. В статті розглянуті актуальні проблеми економіко-правового забезпечення корпоративних відносин в Україні, проаналізовано законодавчу базу функціонування акціонерних товариств і запропоновано основні напрями її регулювання.

Ключевые слова: об'єднання, поглинання, корпоративні відносини.

Summary. In the article the issues of the day are considered legal providing of corporate relations in Ukraine, a legislative base is analysed in relation to functioning of joint-stock companies and basic directions of its adjusting are offered.

Keywords : associations, absorptions, corporative relations.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Позднякова Л.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 658.23:656

ВИЗНАЧЕННЯ СУЧАСНОЇ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Кондратюк М.В., асистент (УкрДАЗТ)

В статті досліджуються проблеми розробки та впровадження нових організаційно-правових форм управління залізничним транспортом України. Проаналізовані існуючі види об'єднань підприємств в Україні. Обґрунтована доцільність впровадження концерну в діяльність підприємств залізничного транспорту.

Ключові слова: об'єднання підприємств, концерн, асоціація, корпорація.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Сучасна система управління залізничним транспортом України представляє собою процес взаємодії між Міністерством транспорту України, Укрзалізницею, залізницями та відокремленими структурними підрозділами.

Організаційна структура Укрзалізниці являє собою об'єднання юридичних осіб, але вона не є суб'єктом господарювання, тобто має частину повноважень з управління діяльністю підпорядкованих залізниць і підприємств. Виходячи з того, що Укрзалізниця не є суб'єктом

господарювання, а лише управляє та координує діяльність залізниць, які, в свою чергу, є юридичними особами та суб'єктами господарювання, можна стверджувати, що організаційно – правова форма Укрзалізниці не відповідає сучасним вимогам до управління галуззю в умовах ринкових перетворень економіки [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішення проблем, пов'язаних з питанням правової невизначеності юридичного статусу Укрзалізниці в межах чинного законодавства здійснювалось в працях вітчизняних науковців, таких як: І.М.Аксьонов, Ю.С.Бараш, Т.В.Буцько, В.Л.Дикань

В.Л., Г.Д.Сїтутіс, Т.А.Мукмінова, М.І. Пасічник та ін. [2-7].

Проаналізувавши різноманітні варіанти нової організаційно-правової форми Укрзалізниці, запропонованих у галузевій науковій літературі такими авторами як І.М.Аксьонов, Ю.С. Бараш, Г.Д. Сїтутіс, автор прийшов до висновку, що більшість з них є корисними але, носять суто теоретичний характер та не враховують сучасні умови розвитку залізниць, недосконалість чинного законодавства, тому їх практичне застосування буде практично неможливе.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Спроби пошуку в українській галузевій практиці корисних і практичних рекомендацій щодо впровадження ринкових форм об'єднань підприємств не принесли бажаного результату.

До головних недоліків діючої практики управління залізничною галуззю слід віднести: правову невизначеність юридичного статусу Укрзалізниці в межах чинного законодавства; дублювання багатьох управлінських функцій головними управліннями Укрзалізниці і службами територіально-галузевих залізниць; незначне залучення іноземних інвестицій як наслідок правової невизначеності в питаннях надання інвесторам державних гарантій.

На думку автора, вирішенням цих завдань є визначення відповідної до діяльності залізниць сучасної ринкової форми об'єднання підприємств.

Постановка мети і задач. Метою цієї статті є аналіз сучасних видів об'єднань підприємств з визначенням та обґрунтуванням необхідності впровадження найбільш придатної до специфіки діяльності підприємств залізничного транспорту України.

Вклад основного матеріалу. Відповідно до статті 118 Господарського Кодексу України об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань [8].

Об'єднання підприємств несе в собі значний потенціал вискоєфективного господарювання у будь-яких соціально-економічних умовах. Юридичним критерієм класифікації об'єднань Господарський Кодекс України визначає правовий режим членства учасників в об'єднаннях. Відповідно до цього критерію розрізняють договірні і статутні об'єднання.

Особливості статутних об'єднань полягають у тому, що засновниками їх є власники і уповноважені органи, а не самі підприємства. Особливістю державних статутних об'єднань є обмежене право виходу підприємств з них.

Державні підприємства мають право вийти з державних об'єднань за згодою органів, визначених в

актах про їх створення. Основним видом статутних об'єднань підприємств є концерн.

Основним у правовому становищі договірних об'єднань, що відрізняє їх від статутних, вважається принцип добровільного членства, підприємства-члени на свій розсуд можуть вийти зі складу діючого договірного об'єднання.

До основних видів договірних об'єднань належать: асоціація та корпорація.

Договірні і статутні об'єднання класифікуються також залежно від їхньої організаційно-правової форми: державні, недержавні, змішані.

Об'єднання підприємств можуть утворюватися на невизначений строк або діяти як тимчасові об'єднання. Тимчасовість функціонування об'єднання може бути обумовлена як впливом певного строку, встановленого засновниками в установчих документах, так і досягненням відповідної мети, що була ними поставлена [9].

Характерні ознаки функціонування наведених вище видів об'єднань підприємств представлені у табл. 1.

Проведене дослідження сучасних видів об'єднань підприємств дало змогу на основі розглянутих характерних ознак та функціонального призначення вважати концерн найбільш прийнятною для специфіки роботи залізничної галузі формою організації об'єднання залізниць яка полягає у наступному:

- збереженні державної форми власності на майно його підприємств-учасників;
- заміні суто директивного керівництва на систему управління, яка ґрунтується на сполученні централізму і демократизму в управлінні, державного керівництва і господарської самостійності підприємств.

Останнє докорінно відрізняє управління концерном від існуючої системи управління Укрзалізницею.

Головними принципами управління концерном є:

- не жорсткий централізм, а колегіальність управління;
- наявність представницьких органів управління та незалежних контрольних органів;
- розділення нормотворчої, виконавчої і контрольної компетенцій між різними управлінськими органами концерну.

Висновок. Створення концерну на залізничному транспорті України дозволить:

- закріпити на законодавчому рівні організаційно – правовий статус залізничного транспорту України;
- впровадити в систему управління залізничним транспортом України сучасних, прогресивних та загальноприйнятих у світі методів керування;

- залучити недержавні інвестиційні ресурси на розвиток пріоритетних напрямків діяльності залізничного транспорту України; - забезпечити самофінансування і переозброєння залізничного транспорту України.

Таблиця 1

Характерні ознаки видів об'єднань підприємств [за даними 8]

Назва об'єднання	Мета створення	Строк дії	Правовий режим членства учасників	Форма власності	Рівень впливу на учасників	Підстава функціонування	Засновники об'єднання	Можливість одночасної участі в інших об'єднаннях
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Асоціація	- постійна координація господарської діяльності, яка не вимагає централізації управління підприємствами - членами асоціації; - узгодження дій стосовно визначення цін; - освоєння ринків збуту та захист інтересів учасників.	тимчасовий	Договірне об'єднання	Будь яка	не втручається у виробничу та комерційну діяльність своїх учасників	багатосторонній установчий договір	самі учасники	має можливість
Корпорація	- організація системи управління яка відрізняється тісними фінансовими, організаційними, маркетинговими зв'язками між учасниками на основі поєднання їх спільних виробничих, наукових та комерційних інтересів; - централізація управління діяльності учасників.	тривалий	Договірне об'єднання	Будь яка	повна фінансова залежність від одного чи кількох членів	багатосторонній установчий договір	самі учасники	має можливість
Концерн	- жорстка централізація функцій управління; - переміщення капіталу з менш перспективних галузей економіки в більш перспективні; - реалізація значних фінансових проектів.	тривалий	Статутне об'єднання	Переважно державна	повна фінансова та адміністративна залежність від одного підприємства	статут	власники або уповноважені ними органи, а не самі підприємства	не має можливості

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кондратюк М.В. Проблеми реформування залізничного транспорту України /М.В. Кондратюк// Проблеми економіки транспорту: матеріали 3-й Міжнр. наук. конф., Дніпропетровськ ,26-27 квітня 2007 р.- Дніпропетровськ: ДПТ, 2007. - С. 123.
2. Аксенов І.М., Особенности реструктуризации в современных условиях /І.М. Аксенов, В.В. Пасечник // Залізничний транспорт України.- 2001.- № 1.-С. 7-11.
3. Данько М.І., Буцько Т.В., Котенко А.М., Кушнірчук В.Г., Мостовий В.І., Петров В.І. Транспортна логістика. Складові частини логістики. Навчальний посібник.- Харків: УкрДАЗТ, 2004.- 158 с.
4. Дикань В.Л., Єлагіна О.М. Особливості реформування Національної транспортної системи // Вісник економіки транспорту і промисловості, 2002.- №1.- С.17-21.

5. Бараш Ю.С. Обґрунтування оптимальної моделі управління залізничним транспортом//Залізничний транспорт України, 2005.-№9.-С.208-213
6. Ейтутіс Г.Д. Механізм управління підприємствами залізничного транспорту України з урахуванням регіональних умов / Г.Д. Ейтутіс // Залізничний транспорт України. - 2006. - № 3. - С. 18-21.
7. Мукмінова Т.А. Удосконалення управління залізничним транспортом України: автореф. дис. На здобуття ступеня канд.екоп. наук / Т.А. Мукмінова. –К.: УАННП ФЕНІКС, 2002. – С. 22.
8. Закон України “Про господарські товариства“. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
9. Глущенко В.В. Інтегровані структури суб’єктів господарювання: визначення, сучасний стан, функціонування та розвиток/ В.В. Глущенко, Ю.В. Параніч.- Х.: Лібуркіна, 2005. – 63 с.

Анотація. В статті досліджуються проблеми розробки та застосування нових організаційно-правових форм управління залізничним транспортом України. Проаналізовані існуючі види об’єднаних підприємств в Україні. Обґрунтована доцільність впровадження концерну в діяльність підприємств залізничного транспорту.

Ключевые слова: об’єднання підприємств, концерн, асоціація, корпорація.

Summary. In article are researched problems of the development and using new organizing-legal forms of management enterprise of the Ukrainian railway transport. Existing types of the associations enterprise in Ukraine. Motivated practicability of the introducing the concern in activity enterprise of the Ukrainian railway transport.

Keywords : association enterprise, concern, , corporation

Рецензент к.е.н., професор УкрДАЗТ Жердев М.Д.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.

УДК 332.72

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

**Мельникова К.І., к.е.н., проф. (ХарПІ НАДУ при Президентові України),
Мельникова А.В., студентка магістратури (ХДТУБА)**

У статті проаналізований сучасний стан ринку житла. Визначаються проблеми, з якими зіткнулися будівельні підприємства в умовах кризи. На основі проведених досліджень були сформульовані заходи щодо стабілізації діяльності акціонерного товариства «Житлобуд-2».

Ключові слова: фінансово-економічна криза, будівельний ринок, антикризові стратегії.

Постановка проблеми. Світова фінансова криза вплинула на всі галузі економіки України. Не став винятком і ринок житлової нерухомості. Даний сегмент ринку одним з перших відчув негативні наслідки кризових явищ, бо припинення

іпотечного кредитування банками призвело до втрати довіри з боку споживачів і відтоку коштів із світових фінансових ринків. Значно скоротилося фінансування будівництва, погіршилися умови інвестування, що змусило більшість забудовників